

det Princip, som Grundloven har etableret som det, den ønskede fremmet. Jeg troer, det er en rigtig Grundtanke, naar Grundlovens § 98 figter til at overgive de større Eiendomme, der ere belagte med Baand til Fordeel for enkelte Familier, til fri Omsætning, og at det er fra Statens Standpunkt ganske rigtigt, at den lader Hensynet til den enkelte successionsberettigede Familie træde tilbage. Grundloven udsletter ikke aldeles dette Hensyn; men den lader det kun træde tilbage; thi det er vist, at, naar en Familie er bleven henrivt til en Pengebeholdelse istedetfor en Besiddelse af Fordeendom, da indtræder derved en større Usikkerhed, og, om dette end stundom i enkelte Tilfælde kan være til Familiens Fordeel, saa vil det vel hyppigere være til dens Skade. Der er Sandsynlighed for, at Grundrenten vil stige, der er Sandsynlighed for, at, hvis Familien blev i Besiddelsen af Lehn, vilde den deraf have havt større Fordeel, end den vil faae af, at den bliver forvandlet til en Pengeværdi; men i Statens Interesse finder Grundloven, at den successionsberettigede Families Lærv bør træde tilside, idet det finder det mere stemmende med Udviklingen af den almindelige Velvære i Landet og med rigtige Principer for Formuens Fordeling, maaskee ogsaa med conservative Principer i sig selv, at disse Eiendomme, der hidtil have været belagte med Baand til Fordeel for enkelte Familier, frigjøres for alle Baand, jeg siger, at dette maaskee ogsaa stemmer med conservative Principer; thi jeg troer, at Statens Interesser ere bedre tjente med, at de større Eiendomme ere i fri Besiddelse, end naar deres Besiddelse er bunden ved særegne Successions-Bestemmelser. Jeg troer derfor, at, hvorledes man end betragter det, er det en rigtig Tanke, der ligger i denne Bestemmelse i Grundloven. Men, anvende vi nu det Samme med Hensyn til de Bønderfamilier, som ere Besiddere paa Lehn og Fideicommissgodset, saa finder jeg, at Analogien ogsaa her leder til, mindre at tage Hensyn til den enkelte Families individuelle Lærv, end til Bondestandens og Landets Lærv i det Hele, og derfor troer jeg ikke, at man kan misfjende, at Udbredelsen af Selveiendom er idetmindste under almindelige Forhold ønskelig. Jeg vil ikke ubetinget

opstille Selveiendom som et Gode, men, naar Gaardene ere erhvervede for en efter de for Tiden værende Forhold nogenlunde billig og rimelig Priis, da troer jeg, at det med de Udsigter, som der for Tiden er, og, som forstaae den nærmeste Generation, maa antages, at Bondestanden er bedst tjent med, at den har Gaardene til Eie. Det er den store Fordeel, som Eiendomsbesidderne have, at den stigende Grundrente kommer dem til Fordeel, det er den store Fordeel, som Godsbesidderne her i Landet hidtil have havt, at Grundrentens overordentlige Stigen i den sidste Generation er kommen dem til Fordeel, og jeg troer, man vil berøve Bondestanden denne Fordeel, til hvilken den nu har Udsigt, naar man vil lægge Hindringer i Veien for, at faa meget som muligt af Lehnets Eiendom kan gaae over til Bondestanden, thi, hvorledes man end betragter Forholdene, saa er der dog al rimelig Udsigt til, at i den nærmeste Generation Grundrenten vil stige, og paa den anden Side maae vi erindre, at den nærværende Eiendomspris er noget trykket, og at der altsaa er Udsigt til at, naar de mindre Landeiendomme nu gaae over i Bondestandens Hænder, denne da vil faae disse paa ret billige Vilkaar, at Bondestanden da vil have stor Fordeel af nu at komme i Besiddelse af dem, og at den, hvis den kan beholde dem i Eie i 20 eller maaskee kun 10 eller 12 Aar, da vil have erhvervet sig en Formuesforsørgelse, som ellers vil falde i Godsseierens Hænder, hvis Godsseieren vedblivende beholder Eiendommen. Det er ønskeligt, at Formuen fordeles saa meget som muligt heri Landet, og fra Statens Standpunkt maae vi langt hellere foretrække, at Formuen er i Bondestandens Hænder, end at den er i Godsseierens Hænder, forsaavidt som vi igjennem Lovgivningsveien, overensstemmende med Ret og Retfærdighed, kunne naae dette Maal. Det var ifølge disse Overveielser, at jeg allerede forrige Gang var kommen til den Bestlutning at søge at fremme denne Lov, og at stemme mod det Ændringsforslag, der dengang var stillet. Det forekom mig nemlig temmelig klart, at, naar vi indskrænkede Afhændelsen af Lehn til alene at kunne finde Sted til Brugerne, deres Børn eller Sviger-